

INNLEGG I FINANSDEBATTEN FREDAG 12. NOVEMBER 1993

Statsminister Gro Harlem Brundtland

President,

Gjennom den avtale Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti inngikk sist lørdag er det sikret flertall for hovedtrekkene i et økonomisk opplegg for 1994 som sikrer stø kurs og grunnlag for økt sysselsetting. Avtalen er også viktig for å få til en ryddig budsjettprosess, der avtalepartene forplikter seg til i all hovedsak å holde seg innenfor de utgiftsrammer avtalen legger opp til. I trontaledebatten var mange partier opptatt av å markere sin opposisjonsrolle. Derfor er det viktig at ett parti nå har tatt medansvar for å sikre en ryddig budsjettbehandling og et forsvarlig resultat. Dette vil bidra til stabilitet og lave renter.

Regjeringen har lagt vekt på å få vedtatt et budsjett der både underskuddet reduseres og der utgiftene vokser mindre enn verdiskapningen i fastlands-økonomien, slik det er lagt opp til i Langtidsprogrammet. Hvor langt og hvor raskt underskuddet kan reduseres i åra som kommer, vil avhenge av aktiviteten i økonomien forøvrig, og av utviklingen i oljeprisene.

Det er helt avgjørende at vi holder fast på en slik linje. De problemer vi har slitt med de siste åra - og som vi fortsatt står foran - dreier seg ikke først og fremst om en kortvarig konjunkturedgang. Det dreier seg om å skape et tryggere grunnlag for norsk økonomi i et lengre perspektiv. Selv om vi kan forvente sterkere økonomisk vekst framover, kan vi ikke basere oss på at veksten alene vil fjerne underskuddet på statsbudsjettet. Derfor må nye oppgaver først og fremst finansieres gjennom omfordelinger på budsjettene. Dette er ingen engangsjobb. Derfor har Regjeringen arbeidet møysommelig med dette de tre siste åra, slik at vi har kunnet styrke innsatsen med 6 - 7 milliarder kroner på områdene veier, jernbane, utdanning, miljø, kultur, helse og omsorg. Det ville vært helt uforsvarlig å forlate denne linjen.

Derfor er det skuffende at dette perspektivet mangler i de budsjettopplegg som Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV har lagt fram. De tre partiene ville plusse på utgiftene utenom olje reelt med mellom ca 2 og 8 milliarder kroner. Med Senterpartiets og SVs opplegg ville utgiftene øke langt sterkere enn produksjonen i fastlands-Norge. En slik politikk ville ført oss i gal retning og etterhvert betydd en kraftig øking i budsjettunderskuddene og en større avhengighet av oljeinntektene.

Vi må holde fast på den kursen som har gitt oss en bedre utvikling enn i nesten alle andre land. Det er denne utviklingen som nå gjør oss i stand til å redusere underskuddet i statsbudsjettet, samtidig med at vi øker sysselsettingen og styrker velferdstilbudene. Vårt dobbelte grep, redusert kostnadsvekst og en aktiv bruk av offentlige budsjetter, har gitt resultater. Vi kan i 1994 øke den offentlige aktiviteten samtidig som underskuddet synker.

Vi har nå et utgangspunkt som de aller fleste land misunner oss. Vi må ikke skusle bort den muligheten. Vi ser nå at sysselsettingen øker, at industriproduksjonen øker og at det også er flere andre lyspunkter i norsk økonomi. Siden budsjettet ble framlagt har rentene fortsatt å synke. Dette understreker at vi må holde orden i eget hus, og ikke begi oss inn i nye eksperimenter.

Heller ikke i denne debatten bør vi glemme det internasjonale perspektivet. Vi må derfor gripe mulighetene til å forsterke innsatsen internasjonalt. Vi vil legge stor vekt på å utnytte den muligheten som det felles EF-og EFTA-møtet den 14. desember gir til å forsterke den prosessen som er satt igang til å oppnå konkrete tiltak. Samarbeidet mellom EF og EFTA-landene og det arbeidet som pågår innen EF vil være av avgjørende betydning. Hvis vi ikke lykkes i å snu utviklingen sammen med andre land, blir jobben her hjemme tyngre.

Vi har nå bak oss en periode der norsk økonomi skritt for skritt er ført inn på trygg grunn. Men vi kan ikke stoppe opp her - vi må ha ytterligere forbedringer. Vi trenger flere år med lav kostnadsvekst. I fjor var det nødvendig med spesielle tiltak for å styrke næringslivets konkurransekraft. Derfor reduserte vi arbeidsgiveravgiften og vi økte momsen. Nå vil Senterpartiet øke momsen for å bevilge oss forbedringer det for tiden ikke er rom for i norsk økonomi. Senterpartiets Gudmund Restad ønsket seg i går null-oppgjør. Men med partiets forslag om økt moms og motstand mot en mer rettferdig formueskatt, må det bli et slag i luften.

Et bredt flertall i det offentlige sysselsettingsutvalget mente at lønnsdannelsen er av avgjørende betydning for å lykkes i sysselsettingspolitikken. Alle de politiske partiene med unntak av Høyre og Fremskrittspartiet, la vekt på behovet for et inntektspolitisk samarbeid og sa at en rettferdig fordelingspolitikk er svært viktig for å lykkes med gjennomføringen av en slik linje gjennom mange år.

Dette var en viktig bakgrunn da Regjeringen i oppfølgingen av sysselsettingsutvalget i vår varslet en økning i formuesskatten på høyere nettoformuer. Uten en rettferdig fordelingspolitikk, vil det heller ikke være mulig å få til moderat lønnsvekst, reduksjon i overføringene på statsbudsjettet og styrking av næringspolitikken.

Det er viktig at Stortinget nå vedtar et budsjett som bygger opp under og bidrar til at vi også i 1994 får til moderate inntektsoppgjør. Gjennom den avtalen som Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har inngått er det gitt et svært viktig bidrag for å få det til. De med de høyeste inntektene og formuene må gå foran og gi et ekstra bidrag til den moderasjon som kreves av oss alle. Profilen i dagens skattevedtak legger opp til det.

Velferdspolitikken styrkes på sentrale områder. Det vil også i 1994 bli en kraftig vekst i barnehageutbyggingen og vi vil komme opp i rundt 200.000 barnehageplasser. Innsatsen i eldreomsorgen vil bli ytterligere styrket og 1994 blir det første hele året med ett års betalt svangerskapspermisjon. Den vedtatte tidskonto-ordningen blir også gjennomført i 1994. Vi har de siste årene satset sterkere i utdanningspolitikken enn noen gang før. Neste år blir det over 160.000 studieplasser og vi gjennomfører Reform 94.

Arbeidsmarkedstiltakene er en viktig del av vår samlede politikk for å bekjempe ledigheten. Argumentene som blir brukt mot arbeidsmarkedstiltakene er at vi heller burde styrke den ordinære sysselsettingen, i første rekke i kommunesektoren. Vi styrker kommunesektoren. Grunnlaget for sysselsettingsvekst er til stede også for neste år.

Men i tillegg trenger vi arbeidsmarkedstiltak. Ikke for at det skal fortrenge annet arbeid, ikke for at det skal være oppbevaring, men for at det skal gi de ledige arbeidstrening og ferdigheter for å få seg arbeid i det ordinære arbeidsmarked. Tiltakene skal bygge bro over til det ordinære arbeidsliv. Erfaringene viser jo også at

de som har gått på arbeidsmarkedstiltak har klart bedre muligheter for å skaffe seg et ordinært arbeid enn dem som ikke har fått dette tilbudet.

Fra SV- og Senterpartihold ble det i valgkampen hevdet at i de virkelig store sakene - i det som kalles de lange linjers politikk - fant Høyre og Arbeiderpartiet hverandre. De som fortsatt mener det oppfordrer jeg å lese Høyres alternative budsjett og sammenlikne det med Regjeringens. Høyres budsjett er en oppskrift på å skape tapere i samfunnet. Høyre kutter 1,5 milliarder kroner i forskjellige arbeids- og sysselsettingstiltak, og vil i stedet opprette studieplasser. Men for den ledige ungdommen eller den litt eldre langtidsledige, er ikke det alternativet. Alternativet for dem blir fortsatt lediggang med Høyres opplegg.

Høyres politikk ville dessuten ha rammet distriktene om den var blitt gjennomført. Partiets kommuneopplegg kombinert med sterke kutt i distriktspolitiske næringstiltak ville ha ført til en kraftig sentralisering. Det er derfor ikke rart at ledende Høyre-tillitsvalgte i distriktene har kalt dette en ulykke. I skattepolitikken er Høyre ved det gamle - skattesatsen på øverste trinn i toppskatten og øverste trinn i formuesskatten reduseres. Dette, kombinert med betydelige kutt i sykelønnsordningen og også reduksjon i Avtalefestet Pensjon, skaper ikke akkurat godt klima foran vårens inntektsoppgjør.

Senterpartiet har denne gangen valgt markeringslinjen framfor resultatlinjen. President, jeg vet ikke riktig om partiet trives med det. I alle fall vil det være et brudd med en lang tradisjon, og ingen god oppskrift hvis man tar mål av seg til å påvirke utviklingen.

Nationen etterlyste på kommentar plass tidligere i uka solidariteten i dette budsjettet ved å vise til at det var for lite penger til flere gode formål. Men solidariteten er ikke først og fremst avhengig av økte uttelling på alle områder. Den tanken må vi venne oss av med. Vi vil oppleve trange budsjetttrammer de kommende åra. Da må det legges enda sterkere vekt på solidariteten, og enda sterkere vekt på å få mer ut av de pengene vi bruker. Det er Arbeiderpartiets og Regjeringens ledetråd i den økonomiske politikken.